

JURİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	İmza
Başkan	Prof. Dr. Cem BİROL	
Üye	Yrd. Doç. Dr. Zehra ALTINAY GAZİ	
Üye	Dr. Yeliz AKINTUĞ	

Onay

Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

....../.../2012

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Tez konusunun belirlenmesi ve tezin hazırlanması aşamalarında bilgi ve görüşleri ile katkı koyan başta danışmanım Prof. Dr. Cem BİROL'a ve Yrd. Doçent Dr. Engin Baysen'e, Yrd. Doç. Dr. Zehra ALTINAY GAZİ'ye Dr. Yeliz AKINTUĞ'a; istatistiki değerlendirmelerde bilgisini ve zamanını esirgemeyen Umut AKCIL'a; eğitimin gelişmesi adına yapılan bilimsel çalışmalara, işbirliği ve desteklerini esirgemeyen K.K.T.C. M.E.B.'na bağlı İlköğretim Dairesi ve Talim Terbiye Dairesi İdareci ve Memurları ile Yeni İskele İlçesi Şehit İlker Karter İlkokulu, Yedikonuk İlkokulu, Büyükkonuk İlkokulu,Çayırova İlkokulu, Kaplıca İlkokulu; Güzelyurt İlçesi Kurtuluş İlkokulu ve Özgürlük İlkokulu; Girne İlçesi 23 Nisan İlkokulu, Şehit Hasan Cafer İlkokulu Ve Arapköy İlkokulu; Lefkoşa İlçesi Atatürk İlkokulu ve Şehit Tuncer İlkokulu;Gazimağusa İlçesi Gazi İlkokulu, Alasya İlkokulu ve Şehit Mustafa Kurtuluş İlkokulu tüm idareci ve öğretmenlerine; Kolej Sınavının yoğun temposunda 1 ders saati mola verip; anket sorularına gönüllü, samimi ve içten cevaplar veren, adlarını bilmediğim hepsi birbirinden değerli yukarda adı geçen okulların 2011-2012 yılı eğitim ve öğretim yılı 5. Sınıf öğrencilerine teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

İLKÖĞRETİM 5.SINIFLARDA SANAL ZORBALIK DAVRANIŞLARININ YAYGINLIĞINA YÖNELİK MEVCUT DURUM ANALİZİ

ERTAŞ, OSMAN

Yüksek Lisans Tezi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cem BİROL

Nisan 2012, 199 sayfa

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim 5.sınıf öğrencilerinin sanal zorbalık davranışlarına maruz kalma ve sanal zorbalık davranışlarını uygulama yaygınlıklarını; bu yaygınlığın cinsiyete göre değişimini incelemek ve mevcut durumu ortaya koymaktır.

Araştırma KKTC ilçelerindeki resmi ilköğretim okullarının 5. sınıflarında öğrenim gören 217'si kız 207'si toplam 424 öğrenci üzerinde yürütülmüştür.

Araştırmada, öğrencilerin maruz kaldıkları ve uyguladıkları sanal zorbalık davranışlarının yaygınlığını belirlemek için, araştırmacı tarafından literatüre dayalı olarak hazırlanan, Sanal Zorbalık Davranışları ve Maruz Kalma Anketi kullanılmıştır.

Araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ile öğrencilerin internet ve cep telefonu kullanımı ve kişisel niteliklerine ilişkin bilgiler elde edilmiştir. Araştırma sonunda kişisel bilgi formlarından elde edilen bilgiler, öğrencilerin maruz kaldıkları ve uyguladıkları sanal zorbalık davranışlarının yaygınlığı, yüzde ve frekansları hesaplanarak tablolar halinde sunulmuştur. Bu yaygınlığın cinsiyet, yaş, sosyodemografik değişkenler ile internet ve cep telefonu kullanım bilgilerine göre değişimi ise T-testi ve Anova Testi yöntemi ile açıklanmıştır.

Araştırma sonucunda öğrencilerin sanal zorbalık davranışlarını uygulama ve sanal zorbalık davranışlarına maruz kalma yaygınlığında cinsiyete göre kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiş; yaygın kanının aksine

kızların erkeklerden daha fazla sanal zorbalık yaptığı ve sanal zorbalığa maruz kaldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sanal Zorbalık, Sanal Zorbalık Davranışları. İlköğretim 5.Sınıf ,
Sanal Zorbalığın Etkileri

ABSTRACT

STATUS ANALYSIS ON THE PREVALENCE OF CYBER BULLYING BEHAVIORS AMONG 5TH GRADE ELEMENTARY STUDENTS.

ERTAS, OSMAN

Master Thesis, Department of Guidance and Counseling

Supervisor: Prof. Dr. Cem BİROL

April, 199 pages

The aim of this research is to examine and exhibit the current situation about being exposed to cyber bullying of 5th grade elementary school students and its frequency, as well as the change of this frequency according to gender.

This research was carried on the provinces of TRNC, covering a total of 424 5th grade elementary school students, 217 of whom were female and 207 of whom were male.

In this research, Cyber Bullying Behavior and Exposition Questionnaire, which were prepared in relation to the literature by the researcher, have been used in order to define the frequency of cyber bullying that students are exposed to and performed.

Through Personal Information Form that was prepared by the researcher, information was gathered concerning students' internet and mobile phone usage and personal characters. At the end of the research, the information gathered by the Form were presented as tables after calculating the frequency and percentage of cyber bullying behavior that students were exposed to or performed. This frequency's change according to gender, age, sociodemographic parameters, internet and mobile phone usage information was explained by T-test and Anova Test methods.

The research concluded that there is a considerable difference between female and male students in terms of performing and being exposed to cyber bullying. As

opposed to common knowledge, it was found that female students were involved in cyber bullying behaviors and were exposed to it more than that of male students.

Keywords: Cyber Bullying, Cyber Bullying Behaviors, Primary 5. Class, Effects of Cyberbullying.

İÇİNDEKİLER

JURİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
TEŞEKKÜR.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii

TABLolar LİSTESİ.....	viii
-----------------------	------

BÖLÜM I	1
---------------	---

GİRİŞ	1
-------------	---

1.1.Problem Durumu	1
1.2.Problem Cümlesi	3
1.3.Alt Problemler	3
1.4.Sayıtlılar	4
1.5.Sınırlılıklar.....	4
1.6.Araştırmanın Önemi	4
1.7.Tanımlar	4

BÖLÜM II.....	6
---------------	---

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
--	---

2.1. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	6
2.1.1. Geleneksel Zorbalık	6
2.1.2. Sanal Zorbalık	16
2.1.3. Sanal Zorbalık Şekilleri.....	43
2.1.4. Sanal Zorbalığın Etkileri.....	45
2.1.5. Sanal Zorbalığa Yetişkin ve Okul Müdahalesi	55
2.1.6. Yasal Düzenlemeler.....	84
2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	98
2.2.1. Sanal Zorbalık İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	98

BÖLÜM III	123
YÖNTEM.....	123
3.1. Araştırma Modeli.....	123
3.2. Evren ve Örneklem.....	123
3.3. Veri Toplama Araçları.....	123
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	124
3.3.2. Anket.....	124
3.4. Verilerin Toplanması.....	126
3.5. Verilerin Analizi	126
 BÖLÜM IV	 128
BULGULAR.....	128
4.1. İnternet Ve Cep Telefonu Kullanım Bilgilerine İlişkin Bulgular	128
4.2. Sanal Zorbalık Yapma ve Maruz Kalmaya İlişkin Bulgular.....	138
 BÖLÜM V	 165
TARTIŞMA VE YORUM.....	165
5.1. Öğrencilerin İnternet ve Cep Telefonu Kullanım Bilgilerine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	165
5.2. Sanal Zorbalık Yapma Ve Maruz Kalma Oranlarının Tartışılması.....	166
5.3. Sanal Zorbalık Ve Cinsiyet İlişkin Bulguların Tartışılması.....	167
5.4. Öğrencilerin Sanal Zorbalık Davranışlarına Maruz Kaldıklarında Başvurdıkları Çözüm Yollarına İlişkin Bulguların Tartışılması....	169

BÖLÜM VI.....	172
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	172
6.1 Sonuçlar.....	172
6.2. Öneriler	175
KAYNAKÇA	178
EKLER.....	198
EK-1: Kişisel Bilgi Formu.....	198
EK-2: Sanal Zorbalık Davranışları Ve Maruz Kalma Anketi.....	199

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo-1	Bilgisayarınız Var mı? Sorusuna İlişkin Veriler	128
Tablo-2	Bilgisayarınız Ne Kadar Süredir Var? Sorusuna İlişkin Veriler	128
Tablo-3	İnternet Kullanıyor Musunuz? Sorusuna İlişkin Veriler	129
Tablo-4	Kendinize Ait Bir E-Mail Adresiniz Var Mı? Sorusuna İlişkin Veriler	129
Tablo-5	İnterneti En Çok Hangi Amaçlar İçin Kullanıyorsunuz? Sorusuna İlişkin Veriler	130
Tablo-6	İnterneti Ne Kadar Sıklıkla Kullanıyorsunuz? Sorusuna İlişkin Veriler	131
Tablo-7	Günlük İnternet Kullanım Süreniz? Sorusuna İlişkin Veriler	131
Tablo-8	İnternete Nerelerden Bağlanıyorsunuz? Sorusuna İlişkin Veriler	132
Tablo-9	Cep Telefonunuz Var Mı? Sorusuna İlişkin Veriler	132
Tablo-10	Cep Telefonunuz Ne Kadar Süredir Var? Sorusuna İlişkin Veriler	133
Tablo-11	Günde Kaç Mesaj Alıyorsunuz? Sorusuna İlişkin Veriler	134
Tablo-12	Günde Kaç Mesaj Gönderiyorsunuz? Sorusuna İlişkin Veriler	135
Tablo-13	Cep Telefonunu Ne Kadar Sıklıkla Kullanıyorsunuz? Sorusuna İlişkin Veriler	136
Tablo-14	Cep Telefonunuzu En Çok Hangi Amaçlar İçin Kullanıyorsunuz? Sorusuna İlişkin Veriler	137
Tablo-15	Sanal zorbalık yapma ve maruz kalma anket maddelerinin işaretlenme Yüzdeliği	138
Tablo-16	Katılımcıların Cinsiyet, Yaş, Kardeş, İkamet, Baba Mesleği, Anne Mesleği, Baba Eğitim, Anne Eğitim Ve Gelir Değişkenlerine Göre Dağılımı.	141
Tablo-17	Cinsiyet Değişkenine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık Yapma	143
Tablo-18	Yaş Değişkenine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık Yapma	143

Tablo-19 Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık Yapma	144
Tablo-20 Yaşanan Yer Değişkenine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık Yapma	145
Tablo-21 Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık Yapma	146
Tablo-22 Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık Yapma	147
Tablo-23 Baba Mesleği Değişkenine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık Yapma	148
Tablo-24 Anne Mesleği Değişkenine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık Yapma	149
Tablo-25 Anne Mesleği Değişkenine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma	150
Tablo-26 Gelir Değişkenine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık Yapma	151
Tablo-27 Bilgisayar Olup Olmamasına Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık Yapma	151
Tablo-28 Bilgisayarın Var Olma Süresine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık Yapma	152
Tablo-29 İnternet Kullanma Değişkenine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık Yapma	153
Tablo-30 E-mail'in Var Olup Olmaması Değişkenine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık Yapma	153
Tablo-31 İnterneti Kullanım Amacı Değişkenine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık Yapma	154
Tablo-32 İnterneti Kullanım Sıklığı Değişkenine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık	155

Tablo-33 Günlük İnternet Kullanım Süresi Değişkenine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık	156
Tablo-34 İnternete Bağlanılan Ortam Değişkenine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık	157
Tablo-35 Cep Tel. Var Olup Olmaması Değişkenine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık Yapma	158
Tablo-36 Cep Tel. Var olma Süresi Değişkenine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık Yapma	159
Tablo-37 Cep Tel. Alınan Mesaj Değişkenine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık Yapma	160
Tablo-38 Cep Tel. Gönderilen Mesaj Değişkenine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık Yapma	161
Tablo-39 Cep Tel. Kullanma Süresi Değişkenine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık Yapma	162
Tablo-40 Cep Tel. Kullanım Amacı Değişkenine Göre Sanal Zorbalığa Maruz Kalma Ve Sanal Zorbalık Yapma	163
Tablo-41 Sanal Zorbalık Davranışlarına Maruz Kalan Öğrencilerin Geliştirdikleri Çözüm Yöntemleri	164